

Ražotājiem svarīga pircēja izvēle

Piena nozares pārstāvji aicina izvēlēties Latvijā ražotos piena produktus

ULDIS GRAUDIŅŠ

Aicinājums popularizēt un izvēlēties Latvijā ražotos piena produktus bija svarīgākā atziņa, kas izskanēja gandrīz ikviena šonedēļ PIKC VSIA "Rīgas Tūrisma un radošās industrijas tehnikums" notikušajā seminārā "Piena produkti – spēkpilnai dzīvei" dalībnieka uzrunā.

Pārstrādē krīze pārvarēta

Latvijas piena ražotāji patlaban pārdzīvo grūtus laikus, saņemot viszemāko iepirkuma cenu ES valstīs – 20, 21 centu par litru. Savukārt piena pārstrādes uzņēmumi krīzi ir pārvarējuši, savā uzrunā norādīja Latvijas Pienasaimnieku centrālās savienības (LPCS) valdes priekšsēdētājs Jānis Šolks. Viņš vērsa uzmanību, ka piena ražotāji tiešā valsts un ES atbalsta veidā pie piena cenas saņēma klāt papildus vismaz sešus centus. Šāds atbalsts palīdzēja mazināt 29% lielo svaigpiena cenas kritumu šā gada pirmajos astoņos mēnešos salīdzinājumā ar 2014. gada attiecīgo laika posmu. "Rēķinot kopā ar valsts atbalstu, piena ražotāji par savu produktu patlaban saņem

KARĪNAS MIEZĀJAS FOTO

Restorāna "Neiburgs" šefpavārs Tomass Godiņš (no kreisās) semināra noslēgumā biedrības "Siera klubs" vadītājai Vandai Davidanovai, kafejnīcas "Papardes zieds" (Dagda) īpašniecei Marijai Aleksejevai, restorāna "Kaļķu vārti" pavāram Haraldam Šašam un Rīgas Tūrisma un radošās industrijas tehnikuma direktorei Silvai Ozoliņai atklāj siera uzskodu gatavošanas noslēpumus.

tuvu pašizmaksai mērāmu naudas summu," uzskata LPCS vadītājs.

Savukārt eksportēto Latvijas piena produktu daudzums, tostarp naudas izteiksmē, aizvadītā gada

un šā gada laikā samazinājās, proti, piena produktu eksporta vērtība līdz 71,2 milj. eiro jeb par 33% (sausais pilnpiens – 86%, saldaiss krējums – 80%, sviests – 59%, sausais vājpiens – 51%).

Ir gan arī labā ziņa – siera eksporta vērtība kāpusi par 2%, turklāt daudzums par 11% (vislielākais apjoms kāpums bija eksportam uz Vāciju un Nīderlandi – attiecīgi par 1498 tonnām un par 1260 tonnām). Tiesa gan, siera cena kritusies par 8%.

J. Šolks vērs uzmanību, ka produktu eksportu uz ilgstoši aizvērto Krievijas tirgu šajā gadā kompensēja Latvijas piena produktu eksports uz Ķīnu, Ēģipti, Turciju, Gruziju, Japānu, Tunisiju, Serbiju un citām valstīm, kur gadu agrāk Latvijas piena produkti nebija pārstāvēti. Visvairāk – vairāk nekā četras reizes – Latvijā ražoto piena produktu pārdošana kāpa Austrijā, Somijā, Grieķijā, Malaizijā, Marokā, Saūda Arābijā un citās valstīs. J. Šolks arī secināja – Krievijas embargo bija ietekme, tomēr situācija piena tirgū pasliktinājās jau pirms kaimiņvalsts tirgus slēgšanas.

Ilze Bogdanova, a/s "Smiltenes piens" valdes priekšsēdētāja, atklāja, ka viņas vadītais piena pārstrādes uzņēmums pēc Krievijas produktu eksporta aizlieguma ieviešanas cerējis, ka tas darbosies īsu brīdi. Tomēr izrādījās citādi un sāks aktīvs jaunu tirgu meklēšanas darbs. Piedaloties lielās starptautiskās izstādēs, secināts, ka ar tradicionālajiem piena produktiem, tostarp ar Krievijas un Holandes tipa sieru, konkurēt eksporta tirgos nevar. Šā iemesla dēļ sāka jaunu augstas pievienotās vērtības produktu ražošana, kā arī domāts par jau esošo augstas pievienotās vērtības produktu pārdošanas daudzumu palielināšanu. "Smiltenes piens" izveidojis svaigo sieru "Mozarella" un biezpiena toršu klāstu papildinājis ar biez-

piena un ābolu torti. Svaigo sieru iekārtā ieguldīti 2,3 milj. eiro – atklāja I. Bogdanova. Viņa piebilda – ar jauno tirgu atrašanu tik ātri nesokas, tomēr jau sāks "Premium" klases produktu eksports uz Baltkrieviju. Pirmais kontainers ar "Smiltenes piena" dabiskajiem piena produktiem aizsūtīts arī uz ASV.

Piena ražotāja viedoklis

Guntis Gūtmanis, Lauksaimnieku organizāciju sadarbības padomes (LOSP) valdes loceklis, seminārā atgādināja, ka piena ražotāji nevar kā pārstrādātāji uz laiku dot govīm mazāk barības vai laist tās atvaļinājumā. "Mēs, ražotāji, neprasām pabalstus, neklūstam par bezdarbniekiem, bet gan pelnām iztiku gan sev, gan arī savām ģimenēm. Patlaban cenšamies iespējami vairāk mazināt pašizmaksu, reizēm paši kļūstam par pārstrādātājiem, cenšamies apvienoties kooperatīvos, lai varētu nodrošināt lielākas piena piegādes un saņemt lielāku maksu par pienu," skaidro G. Gūtmanis. "Ražotāji aicina katru pircēju, veikalā pērkot piena produktu, apskatīties iepakojumu un pirt Latvijā ražotus produktus," tā LOSP pārstāvis.

Kādu pienu pieprasa

SIA "Latvijas Šķirnes dzīvnieku audzētāju asociācija" ciltsdarba speciāliste Māra Baranovska seminārā dalībniekus iepazīstināja ar Latvijā audzētajām govju šķirnēm un pastāstīja, kāds katras šķirnes dzīvnieku pienā ir tauku un olbaltumvielu īpatsvars. Maija Baranovska: "Latvijā aizvadītajos gados izkopa daudzās atšķirīgas govju šķirnes, tostarp Latvijas melnraibo, Latvijas

zilo, Latvijas sarkano, Latvijas sarkanraibo, Latvijas brūno. Patlaban mūsu valstī dominējošās šķirnes ir Vācijas sarkanā, Dānijas sarkanā, Zviedrijas sarkanraibā un Holšteinas melnraibās šķirnes govīs (gandrīz puse ganāmpulku). Aizvadītā gadsimta sākumā īpašu vērtību veltīja tauku daudzuma pieaugumam pienā. Mūsdienās kopējā tendence ir mainījusies un šķirnes uzlabošanā lielāku vērtību veltī olbaltuma daudzumam pienā un tas atkarīgs no iedzimtības. Pasaulē uzskata, ka šajā ziņā sarkano šķirņu grupas govīs pārspēj melnraibo šķirņu govīs. Lai paaugstinātu olbaltuma daudzumu, jāņem vērā, ka šķirnes izkopšana ir ilgs process, jo olbaltuma iedzimtības koeficients ir zems un tā noturībai vajadzīgas vairākas paaudzes, stabili iedzimtību var iegūt apmēram četrās paaudzēs, tas ir, pēc 20 – 25 gadiem." Pārstrādes uzņēmumi Latvijā gan nepiemaksā par papildu olbaltumvielu daudzumu, tāpat nav piemaksu par govju laišanu ganībās, šīs piemaksas jau ilgu laiku saņem Rietumeiropas valstu piena ražotāji.

Pieprasītākie piena produkti

Latvijas Pārtikas tirgotāju asociācijas izpilddirektors Noris Krūzītis nosauca trīs Latvijas reģionos visvairāk pirktos piena produktus. Tie ir: pasterizēts piens, krējums un biezpiens. "Tas liecina, ka ikdienā šos produktus lietojam kā pamatproduktus," secina lielo tirgotāju pārstāvis. Viņš arī vērsa uzmanību, ka pircējus interesē jaunas garšas un jauni produkti. Piemēram, pēdējā laika pieprasījuma aktualitāte ir kazas piens, mazkaloriju produkti, lielgraudu biezpiens un mājas siers, arī bio un eko produkti, tāpat pieaug tendence pēc lielākiem iepakojumiem biezpienam. "Arī siera pārdošanu var palielināt, paralēli tradicionālajam piedāvājumam meklējot jaunus risinājumus. Vis svarīgākais iekuram produktam ir kvalitātes noturība, produktu un izejvielu izsekojamība, kā arī informācija par produktu un ražotāju. Ar katru gadu tirgotāji aizvien vairāk fokusējas uz pircēju interesēm, sadarbība pieaug un tiek strādāts gan pie produktu daudzveidības, gan kvalitātes."

N. Krūzītis vērsa uzmanību, ka cilvēki Latvijā negribot pirt puscieto un cieto sieru. Uz šo secinājumu viņš saņēma skaidrojumu, ka tirgotāji labiem siერიem liek aptuveni 100% lielu uzcenojumu.

Piena produktu popularizēšanai veltīto semināru rīkoja LOSP Piena grupa.

JAUNIE SIERI UN CITI PIENA PRODUKTI 2015

AS "Smiltenes piens"

- Svaigais siers "Mozarella"
- Biezpiena torte ar ābolu ievārījumu

AS "Talsu piensaimnieks"

- Četrkrāsu Talsu ritulis

AS "Jaunpils pienotava"

- Svaigais siers "Mozarella" (4 veidi)
- Siers "Suluguni" un "Suluguni, kūpināts" Rūgušpiens
- Saldaiss deserts (biezpiens ar žeļu)

SIA "Kalnu piens"

- Kūpināts siers "Alksnītis"
- Kūpināts siers "Alksnītis ar pipariem"
- Kūpināts siers "Alksnītis ar ķiplokiem"

PKS "Straupe"

- Cietais siers "DELIKATO" (siers bez laktozes – piena cukura)

Pasākums īstenots Valsts lauku tīkla ietvaros. Atbalsta Zemkopības ministrija, Lauku atbalsta dienests.